

Omsorgssentre bygger nettverk og broer

20 000 nordmenn lever i dag med en kreftdiagnose. Like mange får diagnosen hvert år. Ved de landsdekkende omsorgssentrene i Kreftforeningens regi kan pasienter, pårørende og helsepersonell søke støtte, veiledning og undervisning – aldeles gratis.

– Omsorgssenteret skal ha en brobyggerfunksjon mot det offentlige helsevesen, ikke være en stat i staten, sier Arild Stegen som har vært daglig leder ved Omsorgssenteret i Buskerud siden det ble etablert i 1994. Han driver senteret sammen med onkologisk sykepleier Anne Brit Monsen og en sykepleier som er ansatt på prosjektbasis.

Kontaktsykepleiere

Pasientene får oftest kontakt med senteret i Drammen via de ca. 80 kontaktsykepleierne i Buskerud, enten i sykehus eller primærhelsetjenesten. Ved fylkets tre sykehus er det lagt ut brosjyrer og beskjedbøker der personalet noterer navn på dem som ønsker kontakt.

– På faste ukedager er vi godt synlige i sykehuskorridorene, men har også et lavterskeltilbud på en kafé i Drammen. Der kan de som ønsker kontakt, dukke opp uten timeavtale, sier Stegen.

Omsorgssenteret merker et stadig økende behov for økonomisk veiledning og informasjon om rettigheter blant de som er rammet av kreft. Slike temaer er derfor blitt et spesialområde ved senteret de senere årene. Stegen mener at pasientene ikke får tilstrekkelig informasjon i offentlig sektor, fordi helsepersonell ikke har tid og kompetanse og fordi sosionomtjenesten ikke er tilstrekkelig utbygd.

Arild Stegen

Nettverk

Nettverksbygging i nærmiljøene er et annet felt som har fått høy prioritet. Bakgrunnen for det er en kartlegging som omsorgssenteret har foretatt blant brukerne, som viser at nydiagnostiserte pasienter har et oppfølgingsbehov som ikke blir godt

nok ivaretatt av sosial- og helsetjenesten på hjemstedet. – Særlig blant ansatte i PP-tjenesten og skoleverket er det stort behov for å øke kunnskapene om kreft. Personell i hjemmetjenesten ser imidlertid ut til å ha god kompetanse om temaet, sier Stegen.

Brukerundersøkelser som senteret gjennomførte i 1995 og i 2000, viser at helsepersonell som tidligere etterspurte faktakunnskap, nå vil ha undervisning i oppbygging og drift av tverrfaglige nettverk rundt pasientene. Dette understøttes av en evaluering som er foretatt ved Universitetet i Bergen (1). Der lyder konklusjonen at Kreftforeningens omsorgsvirksomhet utgjør et verdifullt og viktig tilbud, men at leger, psykologer og sosionomer er faggrupper som savnes av brukerne ved sentrene.

– Hva slags holdning har omsorgssenteret til alternativ behandling?

– Jeg støtter meg til holdningen som Kreftforeningen har inntatt. Det betyr at vi samarbeider med det skolemedisinske miljøet, men er åpne for pasientens behov. Først og fremst ønsker vi samtale og bevisstgjøring, for eksempel om presset mange pasienter opplever for å prøve alt. Vi stiller spørsmål knyttet til dokumentasjon, bruk av Internett

— fakta —

Kreftforeningens omsorgssentre

- Det finnes ett omsorgssenter i hvert fylke og til sammen 100 personer arbeider i tjenesten.
- Sentrene tilbyr støttesamtaler, informasjon, veiledning, samtalegrupper og undervisning. Blant kursene for pasienter og pårørende er Lær å leve med kreft og Håp og livskvalitet.
- Hvert år får omkring 20 000 ansatte i helse- og sosialtjenesten og skoleverket undervisning og veiledning ved sentrene.
- Antall førstegangshenvendelser fra pasienter, pårørende og fagpersoner har økt fra 3 971 i 1998 til 4 532 i 1999.
- Kreftforeningen har en landsdekkende sosionomtjeneste, tilknyttet Omsorgssenteret i Oslo. I tillegg til å yte direkte økonomisk bistand til pasienter, arbeides det med sosialpolitisk utredning, informasjons- og statistikkssystemer og mer effektiv hjelp til barn og unge.
- I 1999 gikk 50 millioner kroner av Den Norske Kreftforenings omsetning på 290 millioner kroner til omsorgsvirksomheten.

og om behandlingsformene er verdt prisen. Vi formidler også adresser til aktuelle kontaktpersoner, for vår oppgave er ikke å stoppe dem som ønsker slik behandling, sier Stegen.

– Kari Ronge, *Tidsskriftet*
kari.ronge@legeforeningen.no

Litteratur

1. Pedersen B, Thuen F, Steen Isaksen A. Evaluering av Den Norske Kreftforening sin omsorgsvirksomhet. Del 6: Sluttrapport. Bergen: Institutt for samfunnspsykologi, 1998.

Stryk til skolehelsetjenesten

Tilstanden i skolehelsetjenesten er kritisk, mener Statens helsetilsyn. Fylkeslegene har avdekket brudd på lover og forskrifter i 33 av 53 kommuner. Situasjonen er verst i videregående skole. Ifølge *Aftenposten* er det avdekket 62 avvik i fylkeslegenes tilsyn med skolehelsetjenesten. Fylkeslegene har påpekt 106 tilfeller hvor forholdene kan bli bedre. 26 avvik dreide seg om mangel på internkontroll og planer for internkontroll med skolehelsetjenesten. 14 avvik viste at det er stor mangel på oversikt over helsetilstand, risiko og sykkelighet blant elever. Ti avvik omhandlet mangel på eller fravær av skolehelsetjeneste i den videregående skole. Ifølge Helsetilsynet gir rapportene en god pekepinn på hvordan forholdene er i resten av landet.

Operasjon uten komplikasjon

En liten, hendig brosjyre som sykehus kan sende ut sammen med innkalling til operasjon, er utgitt av Statens tobakksskaderåd. Den påpeker betydningen av røykfrihet før og etter operasjon og gir dessuten råd om mosjon, mat og medikamenter i forbindelse med inngrepet. Hjemmesidene til Statens tobakksskaderåd (www.tobakk.no) og Statens råd for ernæring og fysisk aktivitet (www.sef.no) har mer informasjon.

Brosjyren *Å forebygge komplikasjoner* er gratis og bestilles fra Tobakksskaderådet: telefon 22 24 89 90, e-post: post@tobakk.no

Gravide og røykeslutt

En ny brosjyre beregnet på gravide kvinner som vil slutte å røyke og deres partnere, gir tips om hvordan man kan forberede og gjennomføre prosessen. Tobakksskaderådet har fått positiv tilbakemelding på brosjyren nettopp fordi partneren og hans rolle ved røykeslutt blir trukket spesielt frem.

Informasjonen er nøktern og konsentrerer stoffet om positive effekter av å slutte heller enn å skremme den som gjerne vil lykkes. Brosjyren Graviditet og røyking er gratis og kan bestilles fra Kreftforeningen: telefon 22 59 30 00, e-post: kreft@kreft.no eller Tobakksskaderådet: telefon 22 24 89 90, e-post: post@tobakk.no